

Botanikdagarna i Blekinge 2025

I år var Svenska Botaniska Föreningens Botanikdagar förlagda till Blekinge. Landskapet Blekinge må vara ett av våra minsta, men beträffande botaniska rariteter överträffar det de flesta. Med Ronneby som bas rörde vi oss över hela landskapet.

TEXT & FOTO: BARBRO RISBERG

Knölstäkra planterades för länge sen i det som nu är Kummelns naturreservat, där den fortfarande blommar.

Under dagarna i Blekinge tjuasades vi av vackra bokskogar, hagmarker med urgamla ekar, rofyllda betesmarker, vackra gamla hus samt glittrande havsvikar, och förstås alla spännande och för många av oss nya växtarter, som våra värddar i föreningen Blekinges flora visade oss till när det vackra landskapet fick avslöja sina innersta botaniska hemligheter.

Flugtrumpeten

Det hela inleddes med en fanfar! Det kan man väl säga när ett av de första besöksmålen var den insektsätande flugtrumpeten *Sarracenia purpurea* på Brännelycke mosse. Där gungade marken under oss när vi gick ut för att beundra de stora röda blommorna som kom upp ur de vackra, men för insekter farliga, bladrosetterna. Den del av mossen vi besökte var full av ståtliga plantor i sin bästa blomning. Arten kommer ursprungligen från Nordamerika och planterades in här 1948. Sedan dess har den blivit utplanterad och naturaliserad på många platser i södra Sverige upp till Dalarna.

Grustag

Grustag låter knappast som en spännande miljö, men vi fick bevis på att de verkligen kan vara det, dessutom för några av florans verkliga miniatyrer. Det första var Sölve grustag vid Sölvesborg, där vi såg klängnunneört *Ceratocarpus claviculata*, knippnejlika *Dianthus armeria* och hedblomster *Helichrysum arenarium*. I ett gammalt grustag vid Gökadal öster om Backaryd letade vi nejlikväxten glimmerört *Illecebrum verticillatum*, den första av våra småttingar. I början var det svårt, men precis som så många andra gånger gick det lättare när vi fått in sökbilden. Det var enstaka revor av glimmerört och inte de rikbladiga plantor jag sett på bild, men det går säkert att skylla på torkan som rådde i hela landskapet med många bruna gräsmattor och konstbevattning på fälten. I en artikel i Krutbrännaren beskriver Ulla-Britt Andersson glimmerörten så här: "De rosaröda revorna med vita, uddspetsade och svampaktiga foderblad (kronbladen är minimala) ser ut som ett pärlhalsband värdigt en näbbmus".

Höjdpunkten blev grustaget vid Häljarum, som numera är naturreservat och nyligen restaurerats genom ekonomiskt stöd från föreningen Blekinges flora. Där hittade vi strax huvudtag *Juncus capitatus* och sedan mängder av dvärglin *Radiola linoides*, små rikt grenade och blommande plantor, men bara cirka 2 centimeter höga. Här gjorde jag också den första bekantskapen med knutört *Lysimachia minima*, en viveväxt, som blir 0,5–5 centimeter hög. Den hade när vi fann den endast blad, blomningen kan ske så sent som augusti. Blommorna är vita-rosa och 1 millimeter stora.

Odlingslandskap

Första närkontakten med odlingslandskapet skedde på gården norra Hoka, norr om Asarum. Där finns Blekinges enda växtplats för stor sandlilja *Anthericum liliago*, som just var på väg att blomma över. Nära ekonomibyggnaderna på gården fanns flera plantor av medicinalväxten hjärtstilla *Leonurus cardiaca*. Vi besökte också betesmarken vid Gisegården på Sturkö. Där fick vi träffa Torborg Woxenius, som inventerade för Blekingefloran vilken kom ut 2006. Under det arbetet fann hon, på just den här marken, bland annat den underart av vanligt jungfrulin *Polygala vulgaris* som kallas backjungfrulin *Polygala vulgaris* subsp. *colina*. Hon fick kämpa länge för att botanisterna vid Lunds uni-

Glimmerört är en nejlikväxt med små revor, som ofta bildar rosetter. Det spetsiga vita, som syns i bladvecken, är foderbladen. Blommorna är mycket små. Bilden är från ett före detta grustag i Gökadal, öster om Backaryd.

Dvärglinet blommar vackert på rikt grenade plantor i Häljarums grustag. Bilden och makrooptiken lurar ögat, för plantorna är inte mer än ett par centimeter höga.

Den fina naturbetesmarken på Gisegården på Sturkö var mycket artrik. Där fann vi det ovanliga gräset ekorsvingel.

Dvärgjohannesört.

Flikrosen har sin svenska huvudutbredning i Blekinge. Bilden visar de flikiga, glandelhåriga foderbladen, som är kännetecknande för arten.

Dvärgserradellan har fått sitt vetenskapliga namn, *Ornithopus*, av att fröställningen är formad som en fågelklo.

Knutört, som är en viveväxt, några centimeter hög, fanns också i Häljarums grustag. Blommorna kommer sent, ofta inte förrän i augusti.

Vid Ekenäs badplats bekantade vi oss med bland annat blankstarr.

versitet skulle godkänna hennes fynd till just backjungfrulin. Den blommade fortfarande i ängen. Det var torrt också här, men nattviolerna stod rakryggt blommande, många av dem med havsutsikt. Det handlade om ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia* och grönvit nattviol *Platanthera chlorantha*. Av gräsen kunde vi räkna in de i Sverige ovanliga arterna vittätel *Aira caryophyllea* och ekorrsvingel *Vulpia bromoides* och små gula "stjärnor", dvärgjohannesört *Hypericum humifusum*, lyste upp ett stenigt parti av ängen.

Vid Östernäs på ön Senoren besökte vi en åker där grödan stod glest i åkerkanterna. Där gjorde vi fynd av klubbfibbla *Arneris minima* och åkersyska *Stachys arvensis*.

Jag måste också nämna två andra arter vi såg, som har sin hemvist i Blekinges kulturlandskap. Den första är dvärgserradella *Ornithopus perpusillus* som vi fann av en slump vid en rastplats längs vägen. Det vetenskapliga namnet anspelar på att fröställningen är böjd som en fågelklo. Den andra är flikrosen *Rosa tomentella* som har huvuddelen av sin svenska utbredning i Blekinge. Den känns bland annat igen på att foderbladen har glandelförsedda flikar.

En bukett flockblomstriga rariteter

I Kummelns naturreservat såg vi knölstäkra *Oenanthe pimpinelloides*, som en gång för länge sen planterats här av biologilektorn Emil Rundkwist. Han hade sommarstuga i området och planterade många udda arter som han dokumenterade genom att pressa dem och skicka herbariearken till Lund. Av stugan finns bara grunden kvar, men knölstäckran lever vidare och stod i vacker blomning när vi kom på besök. Vid Bastasjö hittade vi nötkörvel *Conopodium majus* längs en stig i ett friluftsområde. I en vägkant i Skillinge stod Blekinges enda bestånd av backsilja *Peucedanum oreoselinum* i fin blom. Det gällde tyvärr inte smalstäckran *Oenanthe lachenalii* i strandvegetationen vid Ekenäs badplats. Den började just få små knoppar.

Havsstränder

Vi rörde ju oss mest kustnära och vid flera tillfällen var vi ner till havsstranden. Vid Smalasund öster om Göhalvön fann vi till exempel strandråg *Leymus arenarius*, strandmålla *Atriplex littoralis*, rörflen *Phalaris arundinacea* och svartkavle *Alopecurus arundinaceus*, men det som gjorde störst intryck var de högvuxna plantorna av nejlikväxten klubbglim *Silene viscosa*, som stod en bit ut på en udde där övrig vegetation var gles. Det är en ovanlig art som här har en av få växtplatser i Blekinge. Klubbglim har fått sitt namn av att körtelhåren på bladen gör att växten känns klubbig när man rör den. Blomställningen är lång och fylld med stora vita blommor i bladvecken.

Ekenäs badplats, strax söder om Ronneby visade upp många intressanta arter. Förutom smalstäckran såg vi också andra ovanligheter som klöverärt *Lotus maritimus*, rödsäv *Blysmus rufus* och blankstarr *Carex otrubae*.

Björnbär med mera

Blekinge har 25 av Sveriges cirka 100 björnbärsarter. De som så önskade kunde fördjupa sig i bestämning av björnbärsarter i fält med stöd av Tomas Burén, som också höll ett uppskattat och pedagogiskt kvällsföredrag om ämnet. Det gavs möjlighet att titta på några spännande och ovanliga lavararter på gammal ekbark, där Joakim Hemberg visade oss dem. Sen måste jag också påpeka att för oss som kom från andra delar av Sverige, var många andra arter och naturligtvis miljöerna också intressanta att se och uppleva.

Att delta i föreningens botanikdag är ett fantastiskt sätt att lära känna floran i ett landskap. När man dessutom guidas av de som är mest kunniga när det gäller provinsens flora kan det inte bli bättre. I det här fallet var det Lars Fröberg och Åke Widgren som hade huvudansvaret. Med ett aldrig sinande tålamod gav de oss svar på alla våra frågor och dessutom mycket kunskap om arternas egenskaper, utbredning och invandringshistoria. Vi känner oss glada och tacksamma för att få ha varit med om dessa dagar.